

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND
Direkcija za odnose s javnošću
Informacija za javnost

Informacija za javnost br. 12/123

13. studenoga 2012.

Međunarodni monetarni fond
700 19th Street, NW
Washington, D.C. 20431 SAD

Izvršni odbor MMF-a zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom, održane 2012.

Dana 7. studenoga 2012., Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom.¹

Prikaz stanja

Održiv oporavak od ekonomske krize u 2009. još nije ostvaren. Gospodarski rast stagnirao je u 2011., nakon dvije godine smanjenja BDP-a. Uz nepovoljne vanjske uvjete i potisnutu domaću potražnju, u 2012. se očekuje daljnji pad BDP-a za 1,5 posto i njegov skroman rast od 0,75 posto u 2013. Bez odlučnog rješavanja prepreka rastu ulaganja i zaposlenosti, potencijalni rast ostat će skroman u idućem razdoblju.

Unatoč znatnom smanjenju manjka na tekućem računu platne bilance, vanjske ranjivosti i dalje su velike; bruto inozemni dug premašuje 100 posto BDP-a, a potrebe za inozemnim financiranjem su oko 30 posto BDP-a. Konkurentnost je opterećena znatnim necjenovnim slabostima koje ozbiljno ograničavaju uspješnost rasta izvoza.

Kako bi se riješile te slabosti i ponovno započeo rast, hrvatske su vlasti donijele sveobuhvatan program strukturnih reformi u kolovozu 2012. Cilj je programa unaprijediti poslovnu klimu i tržišno natjecanje te potaknuti participaciju radne snage smanjenjem administrativnih prepreka ulaganjima, ubrzanjem restrukturiranja i privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu te reformiranjem mirovinskog i zdravstvenog sustava. Iako su neke mjere već poduzete, brojne važne reforme još treba razraditi u smislu specifičnih politika i željenih učinaka.

Kako bi ponovno uspostavile fiskalnu održivost, hrvatske su vlasti u 2012. pokrenule proces znatne konsolidacije kojemu je cilj smanjiti manjak s 5,2 posto BDP-a u 2011. na 4 posto BDP-a u 2012. prema makroekonomskim projekcijama članova Misije. Prilagodba je usredotočena na bolje usmjeravanje subvencija, ograničavanje rashoda za robu i usluge i poboljšanu naplatu poreza. Započete su i reforme u sustavu nagrađivanja zaposlenika u javnom sektoru i daljnja racionalizacija rashoda za zdravstvo, a njihovi rezultati očekuju se u 2013. i razdoblju nakon toga.

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i gospodarskim politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi Misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnog odbora MMF-a. Nakon završetka rasprave generalni direktor MMF-a, kao predsjednik Izvršnog odbora, sažima mišljenja izvršnih direktora i taj se sažetak daje na uvid vlastima u zemlji članici na koju se odnosi. Objašnjenje kvalificirajućih ocjena koje se koriste u sažecima može se pronaći na adresi: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Unutar svojega okvira za provedbu monetarne politike, koji se zasniva na održavanju razmjerno stabilnog tečaja, HNB posljednjih godina dopušta povećanu fleksibilnost tečaja u oba smjera, što olakšava makroekonomsku prilagodbu i ograničava prostor za špekulacije. Unatoč službenim programima za poticanje kreditne aktivnosti, rast kredita znatno je usporen u 2012., odražavajući smanjenu potražnju. Bankovni sustav, koji je u pretežitom stranom vlasništvu, i dalje je dobro kapitaliziran premda je rast loših kredita počeo narušavati njegovu profitabilnost.

Procjena Izvršnog odbora

Direktori su zamijetili da Hrvatska prolazi kroz razdoblje dugotrajne recesije koja odražava potisnutu domaću potražnju, slabu konkurentnost i nepovoljno vanjsko okružje. Kratkoročni izgledi za rast i dalje su slabi te prevladavaju rizici s negativnim predznakom, a strukturne prepreke otežavaju srednjoročni rast. Direktori su naglasili važnost ostvarenja napretka u provedbi politika i strukturnih reformi za poticanje rasta i smanjenje ranjivosti.

Direktori su pozdravili opredijeljenost hrvatskih vlasti prema fiskalnoj konsolidaciji i smanjenju rashoda koje je provedeno u 2012. Iako uviđaju da je fiskalna konsolidacija posebice izazovan zadatak u sadašnjim okolnostima, direktori su naglasili njezinu neophodnost za ponovno uspostavljanje održivosti duga, ispunjavanje zahtjeva Zakona o fiskalnoj odgovornosti i zadržavanje pristupa tržištu. Direktori stoga smatraju da je u 2013. i u srednjoročnom razdoblju potrebno nastaviti s postupnom ali trajnom konsolidacijom koja se zasniva na rashodima, uz istodobno očuvanje kapitalnih rashoda. Direktori su također ohrabрили hrvatske vlasti da ustraju u svojim naporima da se porezna struktura promijeni tako da se smanji opterećenje na rad, a da se pritom ne utječe na porezne prihode.

Direktori su pozdravili nedavno donošenje Vladina programa strukturnih reformi, koji je dobar početak na putu ponovnog uspostavljanja konkurentnosti i poticanja rasta. Jačanje kapaciteta za apsorpciju sredstava iz fondova EU omogućilo bi Hrvatskoj da u potpunosti iskoristi pristupanje EU kroz potporu ulaganjima koja potiču rast. Direktori su ohrabрили hrvatske vlasti da odrede specifične politike i prioritet daju mjerama koje su usredotočene na povećanje participacije radne snage, poboljšanje fleksibilnosti na tržištu rada, smanjenje prepreka ulasku na tržište i poticanje tržišnog natjecanja.

Direktori su pozdravili povećanu fleksibilnost tečaja posljednjih godina jer ona poboljšava otpornost gospodarstva na šokove i pridonosi makroekonomskoj prilagodbi. Ipak, općenito su se složili da je okvir održavanja razmjerno stabilnog tečaja dobar za Hrvatsku i da bi pretjerane tečajne oscilacije bile štetne s obzirom na visok stupanj euroizacije i znatan inozemni dug. Kako bi se dodatno ojačala otpornost na vanjske šokove, direktori su preporučili da središnja banka nastavi postupno povećavati međunarodne pričuve.

Direktori su primijetili da je financijski sektor dobro kapitaliziran i otporan na šokove, ali i da je suočen s rizicima koji su povezani s potencijalnim daljnjim pogoršanjem kvalitete imovine, neizravnim kreditnim rizikom koji proizlazi iz ranjivih dužnika i velikom ovisnošću o matičnim bankama u pogledu financiranja. Naglasili su važnost održavanja visokih zakonom propisanih rezervi kapitala, osiguravanja odgovarajućih rezervacija za loše kredite, daljnjeg jačanja financijskog nadzora i supervizorskih propisa te prekogranične suradnje u području nadzora, kao i pažljivog praćenja kretanja u vezi s likvidnošću i kreditima.

Informacije za javnost predstavljaju dio napora MMF-a za unaprjeđenje transparentnosti MMF-ovih ocjena i analiza gospodarskih kretanja i politika. Uz suglasnost članice (članica), informacije za javnost se objavljuju nakon rasprave Izvršnog odbora o konzultacijama u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s državama članicama, te se odnose na praćenje kretanja na regionalnoj razini, praćenje nakon razdoblja provedbe programa i ex post ocjene država članica s dugoročnim programskim obvezama. Informacije za javnost se također objavljuju nakon rasprava Izvršnog odbora o pitanjima politike općenitije naravi, osim ako Izvršni odbor ne odluči drugačije u pojedinačnom slučaju.

Hrvatska: Odabrani ekonomski pokazatelji, 2007. – 2013. 1/

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
					Procj.	Proj.	
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene							
Realni BDP	5,1	2,1	-6,9	-1,4	0,0	-1,5	0,7
Doprinosi:							
Domaća potražnja	6,6	3,4	-11,2	-4,0	-0,3	-2,6	0,6
Neto izvoz	-1,5	-1,3	4,2	2,6	0,3	1,1	0,1
Nezaposlenost (anketna, u postotcima)	9,4	8,3	9,1	12,2	13,7	14,2	13,8
Stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena (prosječna)	2,9	6,1	2,4	1,0	2,3	3,0	3,0
Prosječne mjesečne nominalne plaće	6,2	7,1	2,2	-0,4	1,5
Štednja i investicije							
							(kao postotak BDP-a)
Domaće investicije	31,4	33,4	27,6	24,3	23,3	23,0	24,2
<i>U tome:</i> Investicije u fiksni kapital	26,2	27,4	24,5	20,6	18,8	18,2	18,9
Domaća štednja	24,2	24,5	22,4	23,2	22,4	21,7	23,0
Država	3,9	3,2	0,2	-1,5	-1,8	-1,0	-0,4
Ostali domaći sektori	20,3	21,2	22,3	24,7	24,2	22,8	23,5
Operacije proračuna opće države 2/							
Prihodi opće države	39,8	39,2	39,0	37,8	36,8	37,5	37,7
Rashodi opće države	41,9	40,5	43,1	42,9	42,0	41,5	41,0
Saldo proračuna opće države	-2,1	-1,3	-4,2	-5,1	-5,2	-4,0	-3,3
Saldo proračuna opće države (širi obuhvat) 3/	-3,1	-2,3	-5,5	-5,3	-5,2	-4,9	-4,2
Saldo HBOR-a (umanjen za transfere države)	-0,5	-0,1	-0,6	-0,1	0,1	-0,8	-0,8
Ciklički prilagođeni saldo	-3,5	-3,0	-2,9	-3,8	-4,5	-3,2	-2,8
Dug opće države	32,9	29,3	35,8	42,2	46,7	53,8	55,4
Novac i krediti 4/							
							(na kraju razdoblja, promjena u postotcima)
Krediti banaka ostalim domaćim sektorima	15,0	10,6	-0,6	6,8	5,4	-1,6	...
Ukupna likvidna sredstva	18,3	4,3	-0,9	4,4	3,5	3,2	...
Kamatne stope 4/ 5/							(prosjeck razdoblja, u postotcima)
Prosječna kamatna stopa na depozite u kunama (bez val. klauzule)	2,3	2,8	3,2	1,8	1,7	1,9	...
Prosječna kamatna stopa na kredite u kunama (bez val. klauzule)	9,3	10,1	11,6	10,4	9,7	9,5	...
Prosječna kamatna stopa na kredite s val. klauzulom	6,3	7,5	8,1	8,1	7,3	7,1	...
Platna bilanca							(u mil. EUR, ako nije navedeno drugačije)
Saldo tekućih transakcija	-3.151	-4.258	-2.408	-582	-437	-591	-528
Kao postotak BDP-a	-7,3	-9,0	-5,1	-1,3	-1,0	-1,3	-1,1
Kapitalne i financijske transakcije	5.159	5.444	4.418	1.804	1.877	1.654	1.373
Inozemna izravna ulaganja, neto (kao postotak BDP-a)	7,9	6,8	3,4	1,3	2,3	2,1	2,0
Ukupno stanje	722	-330	896	84	401	24	-113
Pogreške i propusti (kao postotak BDP-a)	-3,0	-3,2	-2,6	-2,5	-2,3	-2,3	-2,1
Dug i pričuve							(na kraju razdoblja, u mil. EUR, ako nije navedeno drugačije)
Bruto međunarodne pričuve	9.307	9.060	10.376	10.660	11.187	11.211	11.098
U postotku kratkoročnog duga (prema preostalom razdoblju do dospjeća)	109	70	94	88	80	87	89
U mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga u sljedećoj godini	4,7	6,1	7,0	6,8	7,0	6,7	6,2
Neto međunarodne pričuve	7.349	7.967	9.365	9.644	10.374	10.476	10.363
Pričuve (fiksno, kao postotak RAM-a)	85,4	74,3	86,0	84,7	85,6	88,5	84,7
Pričuve (promjenjivo, kao postotak RAM-a)	125,1	105,5	124,0	121,5	120,8	126,7	122,7
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza (u postotcima)	58,4	53,3	85,3	68,7	77,1	83,1	72,0
Ukupni inozemni dug (kao postotak BDP-a)	77,7	85,0	99,1	101,1	101,9	101,6	98,8
Neto inozemni dug (kao postotak BDP-a)	40,6	51,4	62,7	65,6	65,3	65,0	62,3
Tečaj							
Tečaj kune prema euru, na kraju razdoblja 6/	7,3	7,4	7,3	7,4	7,5	7,4	...
Tečaj kune prema euru, prosjek razdoblja 6/	7,3	7,2	7,3	7,3	7,4	7,5	...
Realni efektivni tečaj (indeks potrošačkih cijena, promjena u postotcima) 4/	0,7	4,6	1,2	-2,6	-2,1	-2,8	...
Dodatne informacije:							
Nominalni BDP (u mil. EUR)	43.380	47.537	44.770	44.864	44.896	45.006	46.693
Proizvodni jaz (u postotcima potencijalnog)	3,4	4,3	-2,8	-3,0	-1,6	-2,3	-1,7
BDP po stanovniku (2011.): 13.999 USD (WEO)							Postotak stanovništva ispod granice siromaštva (2004.): 11,1
Kvota (2010.): 365 mil. SPV (563 mil. USD)							

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije

1/ Prema novoj metodologiji ESA 95, revidirani podaci uključuju procjene sive ekonomije, stambene rente i usluga financijskog posredovanja indirektno mjerenih (UFPIM). Podaci nacionalnih računa za razdoblje 1995. – 2008. revidirani su 2009., a podaci nacionalnih računa za razdoblje 2008. – 2011. revidirani su 2012.

Revidirani podatak o nominalnom BDP-u za 2011. niži je za oko 2,7 posto od prethodne procjene.

2/ U skladu s metodologijom ESA 95.

3/ Obuhvaća saldo HBOR-a i saldo HAC-a (umanjen za transfere države).

4/ Posljednji podaci se odnose na stanje na kraju lipnja 2012.

5/ Ponderirani prosjek, sva dospjeća. Krediti s valutnom klauzulom uglavnom su indeksirani uz euro.

6/ Posljednji podaci se odnose na stanje na kraju rujna 2012.